

NOVI PROPISI U HRVATSKOM NAUTIČKOM TURIZMU NEW REGULATIONS IN THE CROATIAN NAUTICAL TOURISM

UDK 656.61.052+338.48]347.79

Stručni članak

Professional paper

Sažetak

Nautički turizam postao je masovan i pristupačan širem krugu osoba tek u novije vrijeme, ostvarujući respektabilne gospodarske efekte, pa se uvrštava među najdinamičnije i najperspektivnije vrste turizma.

Republika Hrvatska raspolaže izvrsnim uvjetima za njegov razvitak, a koji su do sada nedovoljno korišteni. Kako bi se ispunila očekivanja i što bolje valorizirale naše mogućnosti, potrebno je u prvom redu izgraditi novi odnos u vođenju gospodarske i turističke politike prema nautičkom turizmu te uskladiti i prilagoditi zakonske propise tekućim potrebama, kako bi se maksimalno iskoristio pozitivan trend ove vrste turističke potražnje u svijetu i to radi visokih i svestranih učinaka koje on može postići.

S ciljem ispunjenja svih tih zadaća donesene su i dvije nove uredbe kojima se propisuje način dolaska i boravka stranih plovila nautičkog turizma u Republici Hrvatskoj. Njihova primjena trebala bi ubrzati i pojednostavniti postupak svih nadležnih službi prigodom obavljanja granične kontrole pri dolasku ovih plovila u našu zemlju, kako bi se nautički turisti, koji od Hrvatske očekuju europske i svjetske standarde, odmah pri dolasku uvjerali da su došli u gostoljubivu, privlačnu, a danasve potpuno sigurnu zemlju. Takvim pristupom i carinska služba treba pridonijeti osiguranju daljnjeg pozicioniranja Hrvatske na međunarodnom turističkom tržištu.

Ključne riječi: nautički turizam, nautički turist, brod, brodica, jahta, čamac, plovilo, privremeni uvoz

Summary

The nautical tourism has become mass-represented and available to great number of persons recently, developing credible economic effects. It has been considered as one of the most dynamic and promising branches of tourism.

In order to fulfil expectations and evaluate our potentialities, the primary aim is to develop a new approach to the management of economic and tourist's policy connected with nautical tourism. It is also necessary to coordinate and adapt regulations in the current issues to make the best of the positive trend of this tourist demand in the world because of its great and universal effects.

For the purpose of realizing all these tasks two new acts have been passed. They regulate the way of arrival and stay of foreign craft in nautical tourism in the Republic of Croatia. Their, introduction is expected to speed and simplify the procedure of all services during border controls. In that way nautical tourists, who expect to be satisfied with European and world standards in Croatia, would experience hospitable, attractive and above all safe country on the very arrival. With this approach the customs services should also be responsible for enabling Croatia to be well positioned in the international tourist market.

Key words: nautical tourist, nautical tourist, ship, boat, yacht, punt, craft, temporary import

2. Uvod Introduction

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 22. veljače 2001. godine donijela novu Uredbu o dolasku i boravku stranih jahti i brodica namijenjenih športu i rasonodi u unutrašnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske, koja je objavljena u "Narodnim novinama" br. 16 od 27. veljače 2001. godine, a stupila je na snagu dana 7. ožujka 2001. godine (dalje: Uredba morska). Također, Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 5. travnja 2001. godine donijela novu Uredbu o uvjetima za plovidbu i boravak stranih brodova i čamaca namijenjenih rasonodi ili športu na unutarnjim vodama Republike Hrvatske, koja je objavljena u "Narodnim novinama" br. 34 od 13. travnja 2001. godine, a stupila je na snagu dana 21. travnja 2001. godine (dalje: Uredba riječna).

*Željko Dominis, dipl. ing. pomorskog prometa
Carinarnica Dubrovnik

Člankom 7. tih Uredbi propisana je zabrana obavljanja gospodarske djelatnosti u Republici Hrvatskoj stranih jahti i brodica na moru, odnosno brodova i čamaca na rijekama, kanalima i jezerima.

Znači li to prestanak brojnih zloporaba s plovilima koja plove pod stranom zastavom? Poseban problem za carinsku službu je tzv. "crni charter", pojava koja je posljednjih godina poprimila široke razmjere i koja jamačno nanosi golemu štetu državnom proračunu. Dovoljno je pogledati strane yahting časopise koji su puni oglasa o iznajmljivanju jahta na našem moru i u našim marinama.

Također, posljednjih godina zamijećeno je da se neki naši građani s prebivalištem u Republici Hrvatskoj koriste članstvom u tzv. "off shore" kompanijama u inozemstvu kako bi ishodili određene potvrde naših konzularnih predstavništava, odnosno kako bi stekli status osobe na privremenom radu u inozemstvu, te na taj način "ostvarili" pravo korištenja plovila pod stranom zastavom. Čak je prije nekoliko godina na stranicama ovog časopisa izašao oglas u tom smislu. Doskočiti tim pojavama prioritetna je zadaća carinske službe.

3. Dolazak, plovidba i boravak stranih plovila u unutrašnjim morskim vodama, teritorijalnom moru i unutarnjim vodama Republike Hrvatske

Arrival, navigation and stay of foreign craft in internal sea waters, territorial sea and internal waters of the Republic of Croatia

3.1. Pojmovi: brod – brodica - jahta – čamac

Terms: ship – boat – yacht – punt

Uredbom morskom propisuju se uvjeti dolaska i boravka stranih jahti i brodica u unutrašnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske, radi turističkog krstarenja, rasonode, sudjelovanja u sportskim natjecanjima i sl.

Uredbom riječnom propisuju se uvjeti za dolazak, plovidbu i boravak stranih brodova i čamaca na unutarnjim vodama Republike Hrvatske, radi turističkog krstarenja, rasonode, sudjelovanja u sportskim natjecanjima i sl.

Potrebno je zamijetiti terminološku razliku pojedinih izraza u odredbama ovih dvaju Uredbi. U jednoj se govori o stranim jahtama i brodicama, a u drugoj o brodovima i čamcima.

Pogledajmo kako su pomorski propisi definirali ove pojmove.

Prema Pomorskom zakoniku ("Narodne novine", br. 17/94. i 43/96.) pod izrazom *brod*, osim ratnog broda, razumijeva se plovni objekt namijenjen

plovidbi morem čija je duljina veća od 12 metara i bruto tonaža veće od 15 tona ili je ovlašten voziti više od 12 putnika.

Prema zakonu o plovidbi unutarnjim vodama ("Narodne novine", br. 19/98) *brod* u unutarnjoj plovidbi, osim ratnog broda, je plovilo duljine od 15 metara i više, širine od 3 metra i više, ili čija je najveća istisnina 15 tona i više, ili osposobljeno za prijevoz više od 12 putnika, kao i tegljač i potiskivač bez obzira na njihovu duljinu, širinu i istisninu. Prema istom Zakonu *putnički brod* je plovilo namijenjeno i osposobljeno za prijevoz putnika, a prema Pomorskom zakoniku to je brod koji je ovlašten prevoziti više od 12 putnika.

Prema Pomorskom zakoniku *brodica* je plovni objekt namijenjen plovidbi morem koji nije brod, a *jahta* je brod ili brodica koji u neprivredne svrhe služi rasonodi, športu ili rekreaciji. Prema zakonu o plovidbi unutarnjim vodama *jahta* je čamac koji služi za šport, rekreaciju ili rasonodu i na kojem je moguć dulji boravak neovisno od kopna, a može biti i brod ako zadovoljava mjerila prema definiciji broda. Prema istom Zakonu *čamac* je plovilo, koje nije brod ili plutajući objekt, a *plutajući objekt* je plovilo stalno privezano, usidreno na vodi ili položeno na dno i namijenjeno za razne potrebe (npr. pristani, stambeni objekti, restorani, radionice, skladišta, pontonski mostovi, plutajući hangari, platforme, tikvare, vodenice i sl.).

Člankom 2. Pravilnika o posebnostima provedbe carinskog postupka u međunarodnom pomorskom, riječnom i zračnom prometu ("Narodne novine", br. 62/00 i 81/00 - dalje: Pravilnik o posebnostima), među ostalim, dane su i definicije plovnih objekata nautičkog turizma koje se odnose, kako na same odredbe tog Pravilnika, tako i na ukupni carinski postupak nad plovnim objektima nautičkog turizma. Sve definicije su sukladne i pomorskim propisima, pa se tako pod pojmom "plovilo" razumijeva plovni objekt prikladan za plovidbu i plutanje na vodi.

Brod je definiran kao svaki objekt na moru konstruiran tako da se održava i plovi po morskoj površini s namjenom mijenjanja mjesta, čija je duljina veća od 12 metara i bruto tonaža veća od 15 tona.

Domaći brod je brod državne pripadnosti Republike Hrvatske, upisan u hrvatski upisnik brodova i koji vije zastavu Republike Hrvatske, izgrađen u hrvatskom brodogradilištu ili brod izgrađen u stranom brodogradilištu, odnosno kupljen od strane pravne ili fizičke osobe te upisan u hrvatski upisnik brodova nakon provedbe uvoznog carinskog postupka, brod u vlasništvu domaćeg brodovlasnika, odnosno brodaru upisan u strani upisnik brodova radi stjecanja tzv. pogodovne zastave bez prekida pravne (stvarne, bitne i istinske veze - "genuine link") s Republikom Hrvatskom. Pod pojmom domaći brodar (držatelj, odnosno posjednik vlastitog ili tuđeg broda i nositelj plovidbenog puta, odnosno iskorištavanja broda) i domaći brodovlasnik (fizička ili pravna osoba s isključivim pravom vlasništva na brodu) razumijevaju se brodari, odnosno

brodovlasnici s prebivalištem ili sjedištem u Republici Hrvatskoj. Brodar i brodovlasnik mogu, ali ne moraju biti iste osobe.

Putnički brod je svaki brod koji je namijenjen i osposobljen te ovlašten prevoziti više od 12 putnika,

Prema odredbama Pravilnika o brodicama ("Narodne novine" br. 81/94 i 77/01), kojim se uređuju uvjeti i način utvrđivanja sposobnosti brodice za plovidbu, upisa brodice i utvrđivanje njihove oznake i imena brodice, područje plovidbe, posade brodice, te ispitni program i način polaganja ispita za voditelja brodice, a primjenjuju se na brodice koje plove u unutrašnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske, upisane u domaći očevidnik brodice, u članku 2. dana su pobliža određenja definicije brodice:

1. brodice za gospodarske svrhe je brodice za prijevoz putnika i/ili stvari uz naplatu, obavljanje ribolova, vađenje šljunka, kamena i dr.;

2. brodice za osobne potrebe je brodice za razonodu, šport i druge negospodarske svrhe;

3. brodice za javne svrhe je brodice u vlasništvu države i služi isključivo u gospodarske svrhe,

4. motorna brodice je svaka brodice koja se kreće pomoću mehaničkog porivnog uređaja (ugrađeni ili izvanbrodski);

5. gliser je svaka brodice koja pomoću mehaničkog porivnog uređaja klizi po površini mora;

6. plovilo na vodeni mlazni pogon (jet ski i sl.) odnosno na zračnom jastuku, plovilo je u kategoriji brodice s motorom koji mu omogućava glisiranje ili lebdenje nad morem;

7. brodice na jedra je svaka brodice koja kao porivni uređaj ima jedra dovoljne površine pomoću kojih se može kretati po moru,

8. športska jedrilica je brodice posebne konstrukcije i s posebnom opremom - jedriljem, pomoću kojeg se može kretati po vodi, a razvrstana je prema klasama športskih jedriličarskih organizacija ili je izvan klase;

9. brodice na vesla je svaka brodice koja kao porivno sredstvo koristi vesla;

10. jahta je brod ili brodice koja u neprivredne svrhe služi razonodi, športu ili rekreaciji.

Jahta je prema odredbama Pravilnika o posebnostima definirana kao brod ili brodice koji u negospodarske svrhe služi razonodi, športu ili rekreaciji, uz uvjet da je na njoj moguć dulji boravak neovisno od kopna. Jednako tako pod pojmom *domaće jahte* podrazumijeva se jahta državne pripadnosti Republike Hrvatske ili strane državne pripadnosti u vlasništvu fizičke ili pravne osobe s prebivalištem, odnosno sjedištem u Republici Hrvatskoj, upisana u hrvatski upisnik brodova ili hrvatski očevidnik brodice koji vodi lučka kapetanija na čijem se području jahta stalno ili pretežno zadržava, odnosno plovi ili je upisana u strani upisnik ili očevidnik, izgrađena u carinskom području Republike Hrvatske ili izgrađena izvan carinskog područja Republike Hrvatske, odnosno kupljena od

strane pravne ili fizičke osobe te upisana u hrvatski upisnik brodova ili očevidnik brodice nakon provedbe uvoznog carinskog postupka.

Slična je definicija *strane jahte*, koja nije domaća jahta i koja je u vlasništvu fizičke ili pravne osobe čije je uobičajeno mjesto boravka, odnosno sjedište izvan carinskog područja Republike Hrvatske, upisana u strani ili domaći upisnik brodova, odnosno očevidnik brodice kod nadležnih tijela. I u ovom slučaju registracija jahte u nautičkim klubovima ne smatra se upisom u upisnik brodova ili očevidnik brodice kod nadležnih tijela.

Mišljenje autora je da je prema spomenutoj definiciji jahte suvišno u samom naslovu Uredbe morske rabiti pojmove "strana jahta i brodice" jer je jahta definirana kao brod ili brodice koji u neprivredne svrhe služi razonodi, športu ili rekreaciji, pa je dostatno uporabiti samo pojam "strana jahta" koji uključuje oba pojma "brod i brodice". Također, radi kraćeg teksta naslova, umjesto "unutrašnje morske vode i teritorijalno more" može se rabiti pojam "obalno more", koji uključuje i unutrašnje morske vode i teritorijalno more, a koji se rabio u naslovu Uredbe o dolasku i boravku stranih jahti i čamaca namijenjenih razonodi ili športu u obalnom moru, rijekama i jezerima Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 31/92 – dalje: Uredba 92.).

Jednako tako, u samom naslovu Uredbe riječne rabe se pojmovi "brod i čamac", a u cijelom tekstu ove Uredbe ni na jednom mjestu ne spominje se jahta, osim u obrascu Prijave dolaska koji je otiskan uz Uredbu i njezinim je sastavnim dijelom. Naime, sam naslov obrasca glasi "Prijava dolaska i boravka strane jahte i čamca na unutarnjim vodama Republike Hrvatske". Budući da je prema definiciji iz Zakona o plovidbi unutarnjim vodama jahta definirana kao čamac ili brod, sasvim je dostatno uporabiti samo pojam jahte.

Nadalje, autor je mišljenja da je potrebno tekst naslova obje Uredbe uskladiti. Naime, u Uredbi morskoj govori se "o uvjetima za dolazak i boravak", a u Uredbi riječnoj "o uvjetima za plovidbu i boravak" da bi se već u 1. članku te Uredbe govorilo o "dolasku, plovidbi i boravku".

Prema tome, sam naslov Uredbe morske mogao bi glasiti: "Uredba o uvjetima za dolazak, plovidbu i boravak stranih jahti namijenjenih športu i razonodi u obalnom moru Republike Hrvatske", dok bi naslov Uredbe riječne mogao glasiti: "Uredba o uvjetima za dolazak, plovidbu i boravak stranih jahti namijenjenih športu i razonodi na unutarnjim vodama Republike Hrvatske".

3.2. Unutrašnje morske vode i teritorijalno more Republike Hrvatske *Internal sea waters and territorial sea of the Republic of Croatia*

Unutrašnje morske vode Republike Hrvatske s carinsko-pravnog motrišta u potpunosti su uključene u carinsko područje Republike Hrvatske, koje prema

odredbama članka 3. Carinskog zakona ("Narodne novine", br. 78/99., 94/99., 117/99. i 73/00.) obuhvaća teritorij Republike Hrvatske, a ograničeno je carinskom crtom koja je istovjetna s graničnom crtom Republike Hrvatske.

Prema određenju u članku 7. Pomorskog zakonika *unutrašnje morske vode* Republike Hrvatske obuhvaćaju luke i zaljeve na obali kopna i otoka te dijelove mora između crte niske vode na obali kopna i ravne polazne crte¹ za mjerenje širine teritorijalnog mora.

Teritorijalno more Republike Hrvatske je morski pojas širok 12 nautičkih milja, računajući od polazne crte u smjeru gospodarskog pojasa (članak 19. Pomorskog zakonika), čija je vanjska granica crta, kojoj je svaka točka udaljena 12 nautičkih milja od najbliže polazne točke (članak 20. Pomorskog zakonika). Vanjska granica teritorijalnog mora ujedno predstavlja hrvatsku državnu granicu na moru i s obzirom na to da je carinska crta istovjetna s državnom graničnom crtom samim tim i carinsku crtu na moru (članak 3. Carinskog zakona).

U članku 2. stavku 1. točki 19. Pravilnika o brodicama dana je definicija pojma "priobalne vode" (coastal waters), koje obuhvaćaju pojas mora od crte niske vode na obali kopna širine jedne nautičke milje u smjeru vanjske granice teritorijalnog mora, uključujući luke, kao i zaljeve na obali kopna određene člankom 7. stavak 2. Pomorskog zakonika.

Sukladno odredbi članka 21. Pomorskog zakonika svi strani plovni objekti imaju pravo neškodljivog prolaska² teritorijalnim morem Republike Hrvatske. Slična je formulacija i u članku 2. stavak 3. Uredbe morske koji propisuje da teritorijalnim morem Republike Hrvatske strano plovilo može ploviti bez prijave samo neškodljivim prolaskom.

Pomorski zakonik propisuje i slučajeve koji se ne smatraju neškodljivim prolaskom, pa se, među ostalim, navodi ukrcaj ili iskrcaj robe, novca ili ljudi suprotno carinskim, poreznim ili zdravstvenim propisima ili propisima o kretanju i boravku stranaca u Hrvatskoj (članak 24. stavak 1. točka 7. Pomorskog zakonika).

3.3. Prijava dolaska nakon ulaska u unutrašnje morske vode Republike Hrvatske ***Registration of arrival after entering the internal sea waters of the Republic of Croatia***

Vlasnik ili zapovjednik plovila koji namjerava ploviti i boraviti u unutrašnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske, nakon ulaska u unutrašnje morske vode, dužan je najkraćim putem uploviti u najbližu luku otvorenu za međunarodni promet, u kojoj je nadalje dužan prijaviti dolazak kod nadležne lučke kapetanije ili nadležne ispostave lučke kapetanije te ispuniti i druge obveze predviđene posebnim propisima. Prijavi dolaska i boravka podliježu plovila duža od 3 metra i plovila s motorom snage preko 4 kW.

Vlasnik plovila, koji plovilo dovozi kopnenim putem, dužan ga je usmeno prijaviti carinskoj graničnoj kontroli na graničnom prijelazu³ i prijaviti ga u bilo kojoj lučkoj kapetaniji ili ispostavi na području Republike Hrvatske.

Prema članku 3. Uredbe morske vlasnik plovila, prilikom prijave, mora predočiti:

- odgovarajuću ispravu ili potvrdu stranog nadležnog tijela, kojom se dokazuje da je plovilo upisano u upisnik plovila države pripadnosti, te je ovlašteno isticati državnu zastavu, sukladno nacionalnim propisima odnosne države;
- dokaz da je plovilo sposobno za plovidbu;
- dokaz o vlasništvu ili pravu posjedovanja plovila;
- isprave kojima zapovjednik plovila dokazuje osposobljenost za upravljanje plovilom ili obavljanje drugih plovidbenih poslova te
- dokaz o osiguranju od odgovornosti za štetu počinjenu trećim osobama.

Formulacija odredbi članka 3. ove Uredbe koja govori o ispravama ili potvrdama nadležnog tijela, znatno je preciznija od one iz članka 3. bivše Uredbe o dolasku i boravku stranih jahti i brodica namijenjenih športu i razonodi u unutrašnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 23/94. - dalje: Uredba 94.), gdje je bilo propisano samo da vlasnik ili zapovjednik plovila, prilikom prijave, mora predočiti važeće isprave plovila izdane prema propisima strane države u kojoj je plovilo registrirano i isprave kojima članovi posade dokazuju osposobljenost za obavljanje plovidbenih poslova. Neobično je važno to što Uredba morska propisuje da plovilo mora biti upisano u upisnik države pripadnosti, čime se praktično onemogućuje korištenje instituta privremenog uvoza za plovila koja su samo registrirana u nekim stranim nautičkim klubovima. U tom smislu ranije je donesena i odredba u članku 2. Pravilnika o posebnostima, gdje je precizno formulirana definicija strane jahte kao jahte koja nije domaća jahta i koja je u vlasništvu fizičke ili pravne osobe čije je uobičajeno mjesto boravka, odnosno sjedište izvan carinskog područja Republike Hrvatske, koja je upisana u strani ili domaći upisnik brodova, odnosno očevidnik brodica kod nadležnih tijela. Registracija jahte u nautičkim klubovima, prema tim odredbama, ne smatra se upisom u upisnik brodova ili očevidnik brodica kod nadležnih tijela.

Prilikom prijave vlasnik plovila dužan je platiti naknadu za sigurnost plovidbe, naknadu za upotrebu objekata sigurnosti plovidbe i upravnu pristojbu, u skladu s važećim propisima. Ove naknade plaćaju se za razdoblje od godinu dana.

Propisi obvezuju lučku kapetaniju ili njezinu ispostavu da, nakon pregleda isprava o vlasništvu i provjere je li plovilo registrirano u inozemnom očevidniku plovila, je li uplaćena naknada za sigurnost plovidbe, upravna pristojba i obvezno osiguranje, te naknada za izdani obrazac, ovjeri Prijavu dolaska i boravka strana jahte ili brodice u

teritorijalnom moru i unutrašnjim morskim vodama Republike Hrvatske (dalje: prijava dolaska)

Prijava dolaska podnosi se na propisanom obrascu koji je tiskan uz Uredbu morską i njezinim je sastavnim dijelom (Prilog 1.), a sadrži sljedeće podatke: oznaku plovila i/ili ime, dužinu plovila, zastavu pripadnosti plovila te ime i prezime vlasnika i zapovjednika plovila. Prijava vrijedi godinu dana od dana izdavanja.

Ako vlasnik plovila, prilikom prijave, ne predoči propisanu dokumentaciju ili ne plati propisane naknade, dužan je u roku od 24 sata napustiti unutrašnje morske vode i teritorijalno more Republike Hrvatske.

Kaznene odredbe Uredbe morske znatno su preciznije od onih iz Uredbe 94., a novčane kazne veće. Prema odredbi članka 9. Uredbe morske propisna je novčana kazna u iznosu od 5.000,00 do 40.000,00 kuna za pravnu osobu za pomorski prekršaj ako ne prijavi dolazak jahte u unutrašnje morske vode i teritorijalno more Republike Hrvatske nadležnom tijelu (članak 2. stavci 1. i 4.), dok je za isti prekršaj predviđena novčana kazna u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 kuna za fizičku osobu, odnosno odgovornu osobu u pravnoj osobi.

Prema kaznenim odredbama Uredbe 94. za pravne i fizičke osobe bila je propisana jednaka kazna. Tako je za pravnu ili fizičku osobu koja nije prijavila svoj dolazak (članak 2. stavak 1. Uredbe 94.) bila propisana kazna u kunskoj protuvrijednosti u iznosu od 500 do 1.000 DEM.

3.4. Unutarnje vode *Internal waters*

Unutrašnje morske vode i unutarnje vode Republike Hrvatske dva su različita pojma. Prema odredbama Zakona o plovidbi unutarnjim vodama pod pojmom *unutarnje vode* razumijevaju se rijeke, kanali i jezera na kojima se obavlja plovidba, osim rijeka hrvatskoga jadranskog sliva u onom dijelu toka koji je plovao s morske strane.

3.5. Prijava dolaska nakon ulaska u unutarnje vode Republike Hrvatske *Registration of arrival after entering the internal waters of the Republic of Croatia*

Osoba koja upravlja čamcem ili zapovjednik broda (dalje: zapovjednik plovila) koji namjerava ploviti i boraviti na unutarnjim vodama Republike Hrvatske dužan je, nakon ulaska u unutarnje vode Republike Hrvatske, uploviti najkraćim putem u najbližu luku otvorenu za međunarodni promet i u nadležnoj kapetaniji ili njenoj ispostavi prijaviti dolazak, te ispuniti i druge obveze predviđene posebnim propisima. Prijavi dolaska i boravka podliježu plovila duža od 3 metra i plovila s motorom snage preko 4 kW. Vlasnik stranog plovila koji plovilo dovozi

kopnenim putem dužan je to plovilo prijaviti u bilo kojoj kapetaniji ili njihovoj ispostavi.

Vlasnikom plovila smatra se i osoba koja raspolaže ispravom o posjedovanju plovila (ugovor o leasingu, ugovor o zakupu i sl.)

Prilikom prijave zapovjednik plovila mora predočiti isprave i dokaze koji su identični s onima pobrojenim u dijelu koji se odnosi na unutrašnje morske vode Republike Hrvatske.

Također, prilikom prijave zapovjednik plovila dužan je platiti naknadu za sigurnost plovidbe i upravne pristojbe u skladu s važećim propisima, a visinu i trajanje razdoblja za koje se plaća naknada za sigurnost plovidbe utvrdit će ministar nadležan za poslove unutarnje plovidbe.

Ako plovilo ispuni uvjete za plovidbu i boravak na unutarnjim vodama Republike Hrvatske, kapetanija ili njezina ispostava potvrdit će to na prijavi dolaska, uz naznaku roka važenja potvrde.

Prijava dolaska sadrži: ime i oznaku plovila, dužinu plovila, zastavu pripadnosti plovila, ime i prezime ili naziv vlasnika plovila, te ime i prezime zapovjednika plovila. Obrazac prijave tiskan je uz Uredbu riječnu i njezinim je sastavnim dijelom (Prilog 2.).

Ako zapovjednik plovila, prilikom prijave, ne predoči propisanu dokumentaciju ili ne plati propisane naknade, dužan je u roku od 24 sata napustiti unutrašnje morske vode i teritorijalno more Republike Hrvatske.

Prema odredbi članka 9. Uredbe riječne propisna je novčana kazna u iznosu od 1.000,00 do 30.000,00 kuna za pravnu ili fizičku osobu ako ne prijavi svoj dolazak (članak 2. stavak 3.), dok je za isti prekršaj predviđena novčana kazna u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi.

4. Upis plovnih objekata *Craft registration*

Državna pripadnost broda jedno je od mjerila individualizacije, odnosno identifikacije broda. Državna pripadnost razumijeva pravnu svezu između broda i države čiju zastavu brod ovlašteno vije, obilježava pripadnost nekoj državi koju brod stječe na temelju materijalnih i formalnih pretpostavki.

Člankom 202. stavak 1. točka 1. i 2. Pomorskog zakonika regulirano je pravo upisa u Hrvatski upisnik brodova. Pomorski zakonik predviđa imperativno (obvezno) i fakultativno upisivanje.

Materijalne pretpostavke nužne za stjecanje državne pripadnosti različite su u pojedinim državama i većina država kao osnovni materijalni uvjet zahtjeva da su vlasnici broda čija je državna pripadnost u pitanju državljani te države, odnosno da pravne osobe imaju sjedište na području te države. Postoje i skupine država koje su vrlo liberalne u priznavanju državne pripadnosti i dostatan je

formalni upis broda. Sve to rezultira brojnim raspravama na području međunarodnog prava pa se govori o pogodovnim, fiktivnim ili jeftinim zastavama. Stjecanjem tzv. pogodovne zastave vlasnici brodova izbjegavaju obveze koje bi morali snositi u zemljama iz koje stvarne pripadnosti (plaćanje pristojba, kontrolu profita, udovoljavanje propisima glede stručnosti posade, ispunjavanje radnih i životnih uvjeta na brodu i dr.). Posebno je potrebno da država stvarno obavlja nad brodovima svoje zastave svoju jurisdikciju i nadzor na tehničkom, upravnom i socijalnom području.

Potrebno je naglasiti da se u hrvatski upisnik brodova ne može upisati brod koji je već upisan u inozemni upisnik, čime se izbjegavaju slučajevi formalne dvostruke ili višestruke državne pripadnosti broda.

Pravilnik o brodicama predviđa dvije vrste upisa, i to:

- imperativni (obvezni) za brodice preko 3 metra duljine ili kraće ako klizi po vodi, koja je u vlasništvu domaće ili strane pravne ili fizičke osobe sa sjedištem, odnosno prebivalištem na području lučke kapetanije koja vodi očevidnik brodice (članak 44. Pravilnika o brodicama),

- fakultativni se odnosi na brodice koje su u cjelini ili dijelom u vlasništvu stranog državljanina ili osobe bez državljanstva koja nema prebivalište u Republici Hrvatskoj, na zahtjev vlasnika, ukoliko ista brodice nije upisana u inozemni očevidnik brodice i ako pretežno boravi u moru Republike Hrvatske (članak 45. Pravilnika o brodicama i članak 202. stavak 1. točka 3. Pomorskog zakonika).

Uz zahtjev za prvi upis brodice u očevidnik mora se priložiti jedinstvena carinska deklaracija ukoliko se radi o uvezenoj brodici, a upis se obavlja na osnovu rješenja lučke kapetanije. Nakon upisa brodici se izdaje dozvola za plovidbu.

U odnosu na slučajeve imperativnog upisa s carinskog stajališta dolazi u obzir samo redoviti uvoz.

Kako je jedan od uvjeta za upis i podnošenje carinske deklaracije, pa se u tom smislu strani državljanin može prethodno obratiti ovlaštenoj carinarnici ili ispostavi na čijem se području nalazi plovni objekt zahtjevom za privremeni uvoz, time što će podnijeti jedinstvenu carinsku deklaraciju za privremeni uvoz s odgovarajućim ispravama (dokaz o vlasništvu, prethodnom upisu u inozemstvu, izjava da će plovilo koristiti isključivo za šport ili razonodu).

U cilju efikasnije evidencije i kontrole ovako privremeno uvezene robe carinarnica će zahtijevati od ovlaštenih lučkih kapetanija dostavljanje primjerka rješenja o upisu (ili brisanju) brodice. Lučke kapetanije dužne su u dozvolu za plovidbu upisati broj putovnice i državljanstvo stranoga vlasnika, kao i rok privremenog uvoza.

Strano plovilo upisano u hrvatski očevidnik ima izvanjske oznake jednake oznakama brodice u vlasništvu hrvatskih državljanina, ali i pored toga to plovilo zadržava i dalje status privremeno uvezene robe sa svim posljedicama (u svezi s otuđenjem,

opskrbom, zimovanjem i dr.). Na prvi pogled čini se da u ovom slučaju dolazi do sukoba pomorskih, s jedne strane, te vanjskotrgovinskih, carinskih, poreznih i deviznih propisa s druge strane.

Međutim, u ovom slučaju treba znati da "domaća zastava" brodice nije istovjetna "domaćoj zastavi" broda, jer u upisu evidencije brodice nema s pravnog stajališta odnos državne pripadnosti između brodice i države upisa, jer su brodice, za razliku od brodova, u potpunosti izjednačene s pokretninama.

Odredbe Pomorskog zakonika o upisu i brisanju brodice ne odnose se na brodice koje pripadaju brodu ili drugom plovilu, na športske brodice i brodice kraće od 3 metra (osim na glisere i slično i brodice kojima se obavlja gospodarska djelatnost, pa se iste i s carinskog stajališta na isti način tretiraju).

Brodice, koje se privremeno uvoze radi iznajmljivanja u Republici Hrvatskoj, ukoliko su vlasništvo stranog državljanina, podliježu u potpunosti postupku privremenog uvoza. U tom slučaju radi se o brodici za gospodarske svrhe za koju vrijede sve obveze propisane za takvu vrstu privremenog uvoza i strani državljanin u svojstvu vlasnika može podnijeti zahtjev za upis svoje brodice i priložiti jedinstvenu carinsku deklaraciju.

5. Privremeni uvoz plovila nautičkog turizma

Temporary import of nautical tourist craft

Svi strani plovni objekti bez obzira na način dopreme, namjenu i svrhu predstavljaju privremeno uvezenu robu, čiji je uvoz uređen Konvencijom o privremenom uvozu ("Narodne novine", - Međunarodni ugovori, br. 16/98. – dalje: Istanbulska konvencija) koja je u primjeni od 1. lipnja 1999., odredbama Carinskog zakona i Uredbe za provedbu Carinskog zakona ("Narodne novine", br. 144/99, 48/00, 49/00, 77/00 i 12/01), koje se odnose na privremeni uvoz.

5.1. Korištenje i upravljanje privremeno uvezenim plovilima, koja plove pod stranom zastavom

Using and controlling of temporary imported craft flying a foreign flag

Prema Istanbulske konvenciji i hrvatskim carinskim propisima pravo na privremeni uvoz plovila, koja plove pod stranom zastavom, za privatnu uporabu imaju osobe sa sjedištem, prebivalištem ili uobičajenim boravkom na teritoriju druge države. Ta plovila moraju biti redovno registrirana na teritoriju različitom od teritorija Republike Hrvatske i moraju ih uvesti osobe koje privremeno dolaze u Republiku Hrvatsku, u kojoj

nemaju uobičajeni boravak. Njih mogu koristiti i njima upravljati osobe koje su ih privremeno uvezle u Republiku Hrvatsku, odnosno valjanom punomoći prenijele to pravo na osobu koja također uobičajeno boravi u stranoj zemlji. Dakle, takvu punomoć ne mogu dobiti osobe – hrvatski državljani sa uobičajenim mjestom boravka, odnosno prebivalištem u Republici Hrvatskoj.

Uobičajenim mjestom boravka smatra se mjesto u kojem osoba, bez obzira na državljanstvo, uobičajeno živi dulje od 183 dana u svakoj kalendarskoj godini zbog osobnih ili profesionalnih razloga ili, u slučaju osoba bez zaposlenja zbog osobnih razloga, koji ukazuju na blisku vezu između osobe i mjesta gdje živi. S takvim osobama izjednačeni su u pravima i hrvatski državljani s prebivalištem u Republici Hrvatskoj koji uobičajeno borave (naravno dulje od 183 dana u svakoj kalendarskoj godini), odnosno imaju mjesto stanovanja u inozemstvu.

Dokaz da hrvatski državljani, koji koristi i/ili upravlja stranim plovilom, ima navedeni status osobe koja uobičajeno boravi u inozemstvu, jest radna dozvola ili dozvola boravka, odnosno dokaz o posjedovanju poduzeća registriranog u stranoj državi.

Međutim, to uvijek nije pouzdan dokaz da dotična osoba stvarno boravi u inozemstvu, budući da je posljednjih godina zamiječeno da se neki naši građani s prebivalištem u Republici Hrvatskoj koriste članstvom u tzv. "off shore" kompanijama u inozemstvu kako bi ishodili određene potvrde naših konzularnih predstavništava, odnosno kako bi stekli status osobe na privremenom radu u inozemstvu, te na taj način ostvarili pravo korištenja plovila pod stranom zastavom. Zato u slučaju sumnje treba kod stranih policijskih, carinskih ili drugih tijela provjeriti te nedvojbeno utvrditi da osoba o kojoj je riječ stvarno boravi u drugoj državi, odnosno utvrditi ima li adresu stanovanja u toj državi, plaća li osiguranje po osnovi rada, je li obveznik poreza na dohodak u toj stranoj državi, posluje li stvarno u inozemstvu registrirana tvrtka i sl.

Prema Istanbulskoj konvenciji i hrvatskim carinskim propisima, privremeni uvoz može se odobriti s potpunim (Aneks C Konvencije) ili djelomičnim oslobođenjem od plaćanja carine i poreza (Aneks E Konvencije), što se pojednostavljeno može kazati da dosadašnja praksa poznaje dvije osnovne situacije i to privremeni uvoz plovila za individualno korištenje i u svrhu iznajmljivanja.

5.2. Privremeni uvoz s potpunim oslobođenjem od plaćanja carine i poreza *Full taxes and duty free temporary import*

Privremeni uvoz s potpunim oslobođenjem od plaćanja carine i poreza koji se odnosi na privremeni uvoz plovni objekata za individualno korištenje (razonoda, šport i rekreacija) u kojem slučaju se

primjenjuje postupak predviđen za fizičke osobe (tzv. putnički promet).

U tom slučaju postupak se odvija na dva osnovna načina:

1. dolazak u Republiku Hrvatsku kopnom, kad se carinska provjera plovila obavlja uz primjenu svih odgovarajućih carinskih i drugih propisa koji se primjenjuju u putničkom prometu;

2. dolazak u Republiku Hrvatsku morem, kad strani nautičar svojim plovidom prelazi graničnu crtu na moru te je dužan, nakon ulaska u unutrašnje morske vode najkraćim putem uploviti u najbližu luku otvorenu za međunarodni promet.

Odlazak plovila u inozemstvo obavlja se sukladno propisanoj proceduri pri dolasku.

Ovakav oblik privremenog uvoza odobrava se pod uvjetom da je plovilo registrirano izvan zemlje privremenog uvoza te da je vlasnik i/ili korisnik osobe sa sjedištem, prebivalištem ili uobičajenim boravkom na teritoriju druge države te da ga uvozi osoba koja privremeno dolazi u Republiku Hrvatsku, u kojoj nema uobičajeni boravak. Tako uvezenim plovilom, kojem je dano odobrenje za uvoz s potpunim oslobođenjem od plaćanja carine i poreza, može upravljati osoba ili osobe koje su ga privremeno uvezle, odnosno uz valjanu punomoć prenijele to pravo na drugu osobu ili osobe, koje također uobičajeno borave izvan područja zemlje privremenog uvoza.

Takva plovila mogu ostati na teritoriju zemlje privremenog uvoza neprekidno ili s prekidima najduže 6 mjeseci za svako dvanaestomjesečno razdoblje. Protokom tog roka ostavljena je mogućnost zadržavanja takvog plovila na teritoriju Republike Hrvatske, ali pod carinskim nadzorom.

5.3. Privremeni uvoz s djelomičnim oslobođenjem od plaćanja carine i poreza *Partly taxes and duty free temporary import*

Privremeni uvoz s djelomičnim oslobođenjem od plaćanja carine i poreza, odnosno privremeni uvoz plovila u svrhu iznajmljivanja u obalnom moru Republike Hrvatske (koji se, kako je već naznačeno, uobičajeno naziva "charter") podrazumijeva, osim uobičajenog navedenog postupka, i ispunjenje dopunskih obveza. Kako se ovdje radi o privremenom uvozu domaće tvrtke u komercijalne svrhe, to je nužno provesti cijeli postupak propisan za privremeni uvoz.

Takav privremeni uvoz u pravilu se odobrava pod uvjetom da je vlasnik plovila osoba sa sjedištem ili prebivalištem izvan zemlje privremenog uvoza. U postupku privremenog uvoza u ovom slučaju naplaćuje se 3% od svote carine i poreza koji bi se naplatili da se plovilo u trenutku početka postupka privremenog uvoza pušta u slobodan promet (uvozno carinjenje) i to za svaki mjesec ili dio

mjeseca u kojem se plovilo nalazi u postupku privremenog uvoza.

5.4. Plovila privremeno uvezena radi športskih natjecanja *Temporary imported craft for sport competition*

Organizator športskog natjecanja dužan je, najkasnije pet dana prije početka natjecanja, dostaviti nadležnoj kapetaniji popis plovila i sudionika športskog natjecanja. Nakon dostave popisa, vlasnik plovila s popisa ne plaća naknade navedene u članku 3. stavak 2. Uredbe morske i riječne (naknadu za sigurnost plovidbe, naknadu za upotrebu objekata sigurnosti plovidbe i upravnu pristojbu) u razdoblju od prijave do petog dana nakon završetka športskog natjecanja. Sredstva prikupljena od naknade za sigurnost plovidbe i pristojbe za izmjenu posade prihod su državnog proračuna i koriste se namjenski za unapređenje sigurnosti pomorske plovidbe.

Prema odredbi članka 9. Uredbe morske propisana je i novčana kazna u iznosu od 5.000,00 do 40.000,00 kuna za pravnu osobu - organizatora športskog natjecanja ako u određenom roku ne prijavi održavanje tog športskog natjecanja nadležnoj lučkoj kapetaniji (članak 5. stavak 1.). Za isti prekršaj predviđena je i novčana kazna u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi.

Uredbom riječnom propisana je novčana kazna za pravnu ili fizičku osobu u iznosu od 1.000,00 do 30.000,00 kuna za prekršaj ako, kao organizator, u određenom roku ne prijavi održavanje športskog natjecanja nadležnoj kapetaniji (članak 5.). Novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 kuna za isti prekršaj članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Prema kaznenim odredbama Uredbe 94. organizator - pravna ili fizička osoba, koji u određenom roku ne prijavi održavanje športskog natjecanja nadležnoj kapetaniji (članak 4. stavak 2. Uredbe 94.), kažnjen bi bio novčanom kaznom u kunskoj protivrijednosti u iznosu od 500 do 1.000 DEM.

6. Izmjena članova posade plovila *Changing of the craft crew*

Prema odredbama članka 4. Uredbe morske prilikom prijave vlasnik plovila dužan je za sve vrste i veličine plovila, osim za skutere te brodice do 5 m dužine i snage motora do 5 kW, nadležnoj lučkoj kapetaniji predati popis članova posade i ostalih osoba koje borave na plovilu. Taj popis ovjerava lučka kapetanija.

Slična je odredba propisana i u Uredbi riječnoj, s tim što je dodatno pojašnjen pojam "plovila do 5 m

koja nemaju uvjeta za duži boravak na njima (ležajevi, kuhalo, WC)".

Popis posade je zakonom propisani obrazac, a njegova važnost u jednoj i drugoj Uredbi istaknuta je u članku 4. Člankom 5. stavkom 4. točkom 1. Pravilnika o posebnostima propisano je da su brodovi i jahte u međunarodnom prometu, uz manifest ili drugu međunarodnu priznatu ispravu, dužni priložiti popis posade i popis stvari koje pripadaju posadi broda. Jednako tako člankom 40. stavkom 1. Pravilnika o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama i na ostalim dijelovima unutrašnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske, te granica plovidbe brodova i brodica izvan luka ("Narodne novine" 91/94) propisano je da se prilikom prijave dolaska lučkoj kapetaniji uz propisane isprave (opća izjava, izjava o zdravstvenom stanju osoba na brodu i dr.) podnosi i izvadak popisa posade i knjiga popisa posade. Stavkom 3. istog članka propisano je da popis putnika sadrži: ime i zastavu broda, ime i prezime člana posade, državljanstvo, datum i mjesto rođenja, zvanje i dužnost, broj i mjesto izdanja pomorske knjižice, luku i datum dolaska broda. Nadalje, člankom 27. stavkom 4. Zakona o nadzoru državne granice ("Narodne novine" 9/92, 26/93, 92/94 i 34/95 – pročišćen tekst) propisano je da je zapovjednik domaćeg i stranog plovila dužan predati graničnoj policiji prijepis popisa članova posade i popis putnika na plovilu ili na drugi prikladan način napisan pregled putnika i članova posade, te mu dati na uvid putne isprave članova posade i putnika. Člankom 7. stavkom 1. Pravilnika o načinu nadzora državne granice ("Narodne novine" 32/92) propisano je da se pri obavljanju kontrole na plovilima u međunarodnom prometu uspoređuju podaci iz putnih isprava s podacima u popisu putnika i prijepisa popisa članova posade, odnosno popisa članova posade. Stavkom 2. istog članka propisano je da popis putnika i prijepis popisa članova posade plovila koja dolaze iz inozemstva ili odlaze u inozemstvo sadrži: ime i prezime putnika odnosno člana posade, datum njegovog rođenja, državljanstvo i broj putne isprave ili druge isprave o identitetu.

Svaku izmjenu članova posade vlasnik plovila je dužan prijaviti lučkoj kapetaniji te platiti pristojbu za izmjenu posade, koja se ne plaća za članove obitelji vlasnika plovila. Članovima obitelji vlasnika plovila smatraju se bračni drug vlasnika plovila te njihovi krvni srodnici.

U razdoblju važenja prijave dolaska dopušteno je izmijeniti popis posade u broju koji se uobičajeno ne smatra komercijalnom uporabom plovila. I ovo je trebala biti jedna od značajnijih novina u odredbama ove nove Uredbe kojom se konačno trebalo stati na kraj i spriječiti svaki oblik zloporabe stranih plovila glede nelegalnog iznajmljivanja, poznatog pod već spomenutim nazivom "crni charter". Stupanjem na snagu Uredbe stekao se dojam da će se, s tim u svezi, dopustiti samo "izmjena posade u broju koji se uobičajeno ne smatra komercijalnom uporabom plovila", a ne kako je to do sada bilo kad su se u kontinuitetu svaki tjedan ili dva mijenjale posade na

nekim stranim plovilima, jer je odredbama članka 5. stavka 2. Uredbe 94. bilo propisano da je zapovjednik plovila dužan samo prijaviti nadležnoj lučkoj kapetaniji svaku izmjenu članova posade i drugih osoba koje borave na plovilu.

Vlada Republike Hrvatske Uredbom morskom i riječnom nije propisala koji se broj izmjena posade ne smatra komercijalnom uporabom, ali je obvezala ministra nadležnog za poslove pomorstva, odnosno ministra nadležnog za poslove unutarnje plovidbe da posebnim propisom odredi broj dopuštenih izmjena posade.

Ministar je donio Naredbu o visini naknade za sigurnost plovidbe koju plaćaju strane jahte i brodice namijenjene razonodi ili športu i visini pristojbe za izmjenu posade ("Narodne novine", br. 44/01 – dalje: Naredba) u kojoj je, nažalost, kao i prije ponovo dopuštene izmjene članova posade u neograničenom broju, doduše uz naknadu. Naime, točkom III. Naredbe propisano je da je, na stranim jahtama i brodicama, koje su dužne ovjeravati popis posade, dopušteno prijaviti neograničeni broj promjena članova posade. Člankom IV. iste Naredbe propisuje da je zapovjednik plovila dužan, na ovjeru popisa posade na kojem su, pored vlasnika i članova njegove obitelji, navedene i druge osobe, platiti pristojbu za izmjenu posade za navedene osobe, ukoliko je broj tih osoba veći od 50% ukupnog broja članova posade.

Ukoliko je jahta ili brodica u vlasništvu pravne osobe, vlasnikom se smatra zapovjednik plovila – osoba koja je obavila prvu prijavu popisa posade.

Visina pristojbe, koju je zapovjednik plovila platio prilikom prijave izmjene posade na način naveden u stavku 1. ovog članka, za druge osobe iz stavka 1. ovog članka iznosi:

- prilikom 1. prijave pristojba se ne naplaćuje
- prilikom 2. prijave pristojba se ne naplaćuje
- prilikom 3. prijave pristojba se ne naplaćuje
- prilikom 4. prijave 400 kn/po osobi
- prilikom 5. prijave 800 kn/po osobi
- prilikom 6. prijave 1.200 kn/po osobi
- prilikom 7. prijave 1.600 kn/po osobi
- prilikom 8. i svake daljnje prijave 2.000 kn/po osobi.

Prema odredbi članka 9. Uredbe morske propisana je novčana kazna u iznosu od 5.000,00 do 40.000,00 kuna za pravnu osobu za pomorski prekršaj ako ne prijavi svaku izmjenu posade na plovilu (članak 4. stavak 3.), dok je za isti prekršaj predviđena novčana kazna u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 kuna za fizičku osobu, odnosno odgovornu osobu u pravnoj osobi.

Uredbom riječnom propisana je novčana kazna za pravnu ili fizičku osobu u iznosu od 1.000,00 do 30.000,00 kuna za prekršaj ako ne prijavi svaku promjenu posade i ostalih osoba koje borave na plovilu (članak 4. stavak 3.). Novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 kuna za isti prekršaj članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Prema kaznenim odredbama Uredbe 94. pravna ili fizička osoba, koja ne prijavi svaku promjenu posade i ostalih osoba koje borave na plovilu (članak 5. bivše Uredbe) kažnjena bi bila novčanom kaznom u kunskoj protuvrijednosti u iznosu od 500 do 1.000 DEM.

Iz svega naznačenog popis posade i drugih osoba koje borave na plovilu za vrijeme zadržavanja tog plovila u unutrašnjim morskim vodama i teritorijalnom moru, odnosno unutarnjim vodama Republike Hrvatske, veoma je važan dokument, koji vlasnik ili zapovjednik plovila mora posjedovati i prigodom provedbe mjera kontrole na moru, rijekama, kanalima i jezerima i na zahtjev pokazati nadležnim službenim osobama lučke kapetanije, policije i carine.

7. Zabrana gospodarske djelatnosti u Republici Hrvatskoj stranim jahtama, brodicama, brodovima i čamcima

A ban on economic activities dealing with foreign yachts, boats, ships and punts in the Republic of Croatia

Prema odredbama članka 7. Uredbe morske plovidbe, koja su naznačena u članku 1. Uredbe (strane jahte i brodice), nije dopušteno obavljati gospodarsku djelatnost u Republici Hrvatskoj. Člankom 12. Uredbe morske propisano je da ista stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama", osim odredaba članka 7. i članka 8., koje se primjenjuju od 1. siječnja 2002. godine.

Dakle, od 1. siječnja 2002.g., sukladno citiranoj odredbi članka 7. Uredbe morske i riječne, više nije moguć privremeni uvoz plovila u gospodarske svrhe prema Aneksu E. Istanbulske konvencije na dosadašnji način. Na koji će način ipak biti omogućen privremeni uvoz u svrhu iznajmljivanja, za sada nije posve jasno. Naime, prema obavještenjima iz nadležnog ministarstva, strana plovila uvezena u svrhe obavljanja gospodarske djelatnosti, koja su upisana u strani upisnik, dobit će posebnu naljepnicu, čiji će oblik i sadržaj propisati nadležna tijela ministarstva iz oblasti pomorstva. Na taj način će sva plovila, privremeno uvezena u gospodarske svrhe, prema vanjskim oznakama biti prepoznatljiva da se nalaze u statusu privremenog uvoza i da se njima obavlja jedna od zakonom propisanih gospodarskih djelatnosti.

Člankom 8. nove Uredbe, koji se također primjenjuje od 1. siječnja 2002.g. propisana je visoka novčana kazna od 40.000,00 do 100.000,00 kuna kojom će se kazniti za pomorski prekršaj pravna osoba vlasnik plovila, koja koristi plovilo suprotno odredbama citiranog članka 7. ove Uredbe, a novčanom kaznom od 5.000,00 do 10.000,00 kuna, za isti prekršaj kaznit će se fizička osoba vlasnik plovila, zapovjednik plovila i odgovorna osoba u

pravnoj osobi. Nadležno tijelo, sukladno članku 8. stavku 3. nove Uredbe, može rješenjem o prekršaju odrediti zaštitnu mjeru sigurnosti oduzimanja plovila, koja može trajati najdulje do godinu dana od dana donošenja.

Inspektor sigurnosti plovidbe ili druga ovlaštena osoba privremeno će oduzeti isprave plovila do donošenja rješenja o prekršaju iz članka 8. nove Uredbe, prigodom čega je dužan vlasniku, odnosno zapovjedniku plovila predati potvrdu o privremenom oduzimanju tih isprava. Ova mjera vrijedi do okončanja prekršajnog postupka, osim u slučaju kad nadležno tijelo, rješavajući o prekršaju, odredi zaštitnu mjeru sigurnosti iz članka 8. stavka 3. nove Uredbe (oduzimanje plovila).

8. Ostavljanje jahti i brodica na čuvanje i popravak

Keeping and repairing of left yachts and boats

Potrebno je napomenuti da je, osim naznačenog, Uredba 94. sadržavala i institut ostavljanja plovila radi popravka i čuvanja, a koji je u ove obje nove Uredbi izostavljen. Naime, odredbe članka 6. Uredbe 94. propisivale su da se strano plovilo može ostaviti na popravku ili čuvanju kod domaćih pravnih ili fizičkih osoba koje su za takvu djelatnost registrirane i koje su bile dužne, nakon što su primile na popravak ili čuvanje strano plovilo, u roku od 3 dana o tome izvijestiti najbližu carinsku ispostavu. Propuštanje ove obveze predstavljalo je prekršaj za koji se mogla naplatiti novčana kazna u kunskoj protuvrijednosti u svoti od 500 do 1000 DEM. Također, kako je to bilo propisano stavkom 3. istog članka Uredbe 94., strano plovilo moglo se ostaviti i na drugom čuvanom mjestu uz suglasnost nadležnog carinskog organa.

Ova odredba bila je u suprotnosti s onom iz članka 338. stavka 4. Uredbe za provedbu Carinskog zakona kojom je propisan duži rok. Naime, prema tim odredbama, u slučajevima kada je privremeno uvezeno prijevozno sredstvo ostavljeno na čuvanju ili na popravku kod osobe koja nema suglasnost carinarnice, ta osoba mora o tome izvijestiti carinarnicu u roku od 8 dana od dana kada je prijevozno sredstvo primila na čuvanje ili popravak.

Izostanak reguliranja ovog instituta dobro je rješenje i reguliranje tog pitanja potrebno je ostaviti u nadležnosti Ministarstva financija - Carinske uprave i riješiti ga carinskim propisima.

9. Još neke važne odredbe

Some important additional regulations

Prijelazne i završne odredbe Uredbe morske i riječne veoma su važne. Člankom 11. Uredbe morske propisano je da danom stupanja na snagu te

Uredbe prestaje važiti Uredba 94., odnosno Uredba o uvjetima za dolazak i boravak stranih jahti i brodica namijenjenih rasonodi ili športu u unutrašnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 23/94).

Člankom 9. Uredbe 94. propisano je da danom stupanja na snagu te Uredbe "prestaje važiti Uredba o dolasku i boravku stranih jahti i čamaca namijenjenih rasonodi ili športu u obalnom moru, rijekama i jezerima Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 31/92)", dok je člankom 10. Uredbe riječne propisano da danom stupanja na snagu ove Uredbe "prestaje važiti Uredba o dolasku i boravku stranih jahti i čamaca namijenjenih rasonodi ili športu u obalnom moru, rijekama i jezerima Republike Hrvatske («Narodne novine», broj 31/92) u dijelu koji se odnosi na unutarnje vode".

Očito se radi o pogrešci, jer je potpuno razvidno da se ne može Uredbom riječnom staviti izvan snage Uredba 92. u dijelu koji se odnosi na unutarnje vode, a koja je u cijelosti stavljena izvan snage Uredbom 94. Možda je trebalo, u prijelaznim i završnim odredbama Uredbe 94. naznačiti da "danom stupanja na snagu ove Uredbe prestaje važiti Uredba o dolasku i boravku stranih jahti i čamaca namijenjenih rasonodi ili športu u obalnom moru, rijekama i jezerima Republike Hrvatske u dijelu koji se odnosi na unutrašnje morske vode i teritorijalno more Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 31/92)", u kojem slučaju bi, ovakvom postojećom formulacijom Uredbe riječne, Uredba 92. tek sada u cijelosti bila stavljena izvan snage. Pravno gledano, ovakvom dosadašnjom formulacijom odredbi Uredbe 94. praktično nije bio reguliran postupak s plovilima nautičkog turizma na rijekama, kanalima i jezerima od 1994. godine do danas.

10. Zaključak

Conclusion

Prema svojim organizacijskim, plovidbenim, ekonomskim i ostalim obilježjima nautički turizam se izdvaja kao zasebna cjelina i tako čini osobitu vrstu turizma. On predstavlja onaj oblik turizma koji je od prvorazredne važnosti za Republiku Hrvatsku i u tom dijelu carinska služba Republike Hrvatske ima važnu i nezaobilaznu ulogu te je dužna pravilno i učinkovito primjenjivati sve propise koji se u carinskom postupku odnose na ovaj oblik turizma. Carinski djelatnici su dužni prigodom obavljanja uobičajene carinske provjere plovnih objekata u lukama otvorenim za međunarodni promet i lukama nautičkog turizma te lukama i pristaništima na rijekama, kanalima i jezerima, kao i prigodom obavljanja izvanrednih mjera carinske kontrole na moru u unutrašnjim morskim vodama i teritorijalnom moru te unutarnjim vodama Republike Hrvatske, utvrditi sve možebitne povrede pozitivnih carinskih propisa. Poglavitno se to odnosi na utvrđivanje eventualne zloporabe stranih plovila od strane domaćih osoba s prebivalištem u Republici

Hrvatskoj, koje koriste ta plovila, a nemaju status osoba koje uobičajeno borave ili rade u inozemstvu, kao i nedopušteno iznajmljivanje takvih plovila (tzv. "crni charter").

U tom smislu treba svakako pozdraviti određena nastojanja da se odgovarajućim zakonskim propisima spriječe ovakve pojavnosti na našem moru, koje iz godine u godinu poprimaju sve veće razmjere i koje jamačno nanose golemu štetu državnom proračunu. Dovoljno je svakog proljeća pogledati strane jahting časopise koji su puni oglasa o iznajmljivanju jahta u našim marinama da bi se odmah, bez detaljnije analize, moglo utvrditi kolika je raširenost ove pojave.

Literatura/Literature

[1] Budman, M.: Neki aspekti nautičkog turizma u Hrvatskoj i svijetu, Naše more 43(1-2)/1996.

[2] Dominis, Ž.: Luke nautičkog turizma, Carinski vjesnik, br. 7/1997.

[3] Dominis, Ž.: Plovila nautičkog turizma u carinskom postupku, Carinski vjesnik, br. 8/2000.

[4] Dominis, Ž.: Carinski postupak u međunarodnom pomorskom prometu, Carinski vjesnik, br. 9/2000.

[5] Dominis, Ž.: Opća suglasnost carinarnice za čuvanje ili popravak plovila, Carinski vjesnik, br. 3/2001.

[6] Dominis, Ž.: Zabrana gospodarske djelatnosti stranim plovilima namijenjenim športu i razonodi na moru i unutarnjim vodama Republike Hrvatske, Carinski vjesnik, br. 5/2001.

[7] Dominis, Ž.: Carinski postupak pri uvozu roba namijenjenih privremenoj uporabi u carinskom području Republike Hrvatske (I), (II) i (III), Informator, br. 4866/2000., 4883/2000. i 4910-4911/2001.

[8] Dominis, Ž.: Nautički turizam s carinskog motrišta, Zbornik 1959.-1999.g., Veleučilište u Dubrovniku - *Colegium Ragusinum*

[9] Dominis, Ž.: Privremeni uvoz plovila nautičkog turizma u svrhu iznajmljivanja, Računovodstvo, revizija i financije, br. 4/2001.

[10] Đukić, A.: Suvremeni integracijski procesi u međunarodnom turizmu, Naše more 43(3-4)/1996

[11] Grabovac, I.: Hrvatsko pomorsko pravo i međunarodne konvencije, Split 1995.

[12] Jakaša, B.: Udžbenik plovidbenog prava, Zagreb 1979.

[13] Jakšetić, S.: Nautički turizam i carinski postupak, Carinski vjesnik, br. 4 /1998.

[14] Simić, P.: Carinsko pravo i Pomorski zakonik, Carinski vjesnik, br. 6-7/1994.

[15] Simić, P.: Novo carinsko pravo s motrišta pomorskog prava, Informator, br. 4868 - 4869/2000.

Konvencija o privremenom uvozu (Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 16/1998.)

Pomorski zakonik (Narodne novine, br. 17/1994. i 43/1996.)

Zakon o plovidbi unutarnjim vodama (Narodne novine, br. 19/1998)

Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora (Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 9/2000.)

Bilješke/References

¹ Polaznu crtu čine:

1) crte srednje niske vode uzduž obala kopna i otoka,

2) ravne crte koje zatvaraju ulaze u luke ili zaljeve,

3) ravne crte koje spajaju ove točke na obali kopna i na obali otoka:

a) rt Zarubača - jugoistočni rt otoka Mrkana - južni rt otoka Sv. Andrija - rt Gruj (otok Mljet),

b) rt Korizmeni (otok Mljet) - otok Glavat - rt Struga (otok Lastovo) - rt Veljeg mora (otok Lastovo) - jugozapadni rt otoka Kopište - rt Velo danče (otok Korčula) - rt Proizd - jugozapadni rt otoka Vodnjak - rt Rat (otok Drvenik mali) - hrid Mulo - hrid Blitvenica - otok Purara - otok Balun - otok Mrtovac - otok Garmenjak veli - točka na Dugom otoku s koordinatama 43°53'12" sjeverne geografske širine i 15°10'00" istočne geografske dužine,

c) rt Veli rat (Dugi otok) - hrid Masarine - rt Margarina (otok Susak) - pličina Albanež - otok Grunj - hrid Sv. Ivan na pučini - pličina Mramori - otok Altiež - rt Kastanjija.

Polazne crte su ucrtane u pomorskoj karti "Jadransko more", koju izdaje Državni hidrografski zavod. Pri određivanju ravne polazne crte teritorijalnog mora, dijelom obale smatrat će se i najizbočenije stalne lučke građevine koje su sastavni dijelovi lučkog sustava.

² Pod neškodljivim prolaskom plovnog objekta razumijeva se plovidba teritorijalnim morem Republike Hrvatske bez uplovljenja u neku njezinu luku otvorenu za međunarodni promet, ili plovidba radi uplovljenja u takvu luku, ili u luku u kojoj je brodogradilište u kojemu će plovidni objekt biti popravljen, odnosno radi isplovljenja iz nje u gospodarski pojas uz uvjet da se ne narušava mir, red ili sigurnost Republike Hrvatske. Neškodljivi prolazak strani plovidni objekt mora obaviti najkraćim uobičajenim putem, bez prekida i odgode. Zaustavljanje i sidrenje stranoga plovnog objekta koji se koristi pravom neškodljivog prolaska dopušteno je samo ako je prouzročeno događajima koje nalaže redovita plovidba, odnosno viša sila ili nevolja na moru, ili radi pružanja pomoći ljudima, plovnim objektima ili zrakoplovima u opasnosti ili u nevolji.

³ Ovdje se radi o "neformalnom" (faktičnom) privremenom uvozu u tom smislu što se isti, sukladno Aneksu C Konvencije o privremenom uvozu i odredbama članka 346. Uredbe za provedbu Carinskog zakona, odobrava sukladno člancima 101. i 102. iste Uredbe bez pisanog ili usmenog zahtjeva i odobrenja. Bez obzira na činjenicu što se taj privremeni uvoz ne evidentira (ne podnosi se carinska deklaracija), sva prava i obveze ostaju u primjeni kao u svim slučajevima privremenog uvoza (pravo korištenja samo u svrhu razonode ili športa, zabrana otuđenja ili korištenja u komercijalne svrhe i dr.). Carinska provjera takvih plovila obavlja se uz primjenu svih odgovarajućih carinskih i drugih propisa koji se primjenjuju u putničkom prometu.

Rukopis primljen: 19.10.2001.

